

דף תרגול: שלושה אחים, שלוש דרכים – זרמים ביהדות במאה ה-19

מהדורה למורה חנ"מ

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להסביר את הרקע להיווצרות הזרמים ביהדות במאה ה-19
- להציג את עמדות הזרמים השונים ביחס להלכה ולשינויים
- להשוות בין הזרמים ולזהות את המשותף ביניהם

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – הבנה בסיסית

1. ב – בהמבורג
2. ג – אין לשנות דבר - 'חדש אסור מן התורה'
3. ב – תורה עם דרך ארץ

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – היו תגובות שונות - רפורמה, אורתודוקסיה וניאו-אורתודוקסיה, לא רק עזיבה
2. נכון – כך מוצג בסרטון - מתוך רצון להשתלב
3. לא נכון – החתם סופר התנגד לכל שינוי - 'חדש אסור מן התורה'

חלק ג' – השלמת מילים

1. המבורג
2. חדש אסור מן התורה
3. דרך ארץ

חלק ד' – התאמה - זרמים ומאפיינים

1 – ג (השמטת תפילות על שיבת ציון)
2 – ד (חדש אסור מן התורה)
3 – ב (תורה עם דרך ארץ)
4 – א (מחקר היסטורי של ההלכה)

חלק ה' – שאלות פתוחות

1. שינוי שפת התפילה לגרמנית והכנסת עוגב; השמטת תפילות על שיבת ציון. המטרה היתה להתאים את היהדות לחיים המודרניים ולסייע בהשתלבות בחברה
2. הוא חשש שהן יובילו להתבוללות ולהתרחקות מהכמיהה לארץ ישראל ומהמסורת

חלק ו' – משימת חשיבה

1. יש לכלול: עמדת הרפורמה (שינויים בתפילה, השמטת שיבת ציון) עם שתי דוגמאות; עמדת הניאו-אורתודוקסיה (שמירת הלכה מלאה עם לימודי חול) עם שתי דוגמאות; הסבר הבדל ברור - למשל היחס לשינוי בהלכה עצמה

כרטיס יציאה – מה לחפש

- הרב שמשון רפאל הירש; 'תורה עם דרך ארץ'
- חשש מהתבוללות והתרחקות מהכמיהה לארץ ישראל/מהמסורת
- המשפחה/העם נשארים מאוחדים למרות הדרכים השונות; שמירה על זהות יהודית בדרכים שונות

טיפים להפעלה:

- מומלץ להתחיל עם פעילות 'המזוודה' כדי לעורר דיון על מה חשוב לשמר ומה אפשר לשנות
- כדאי לחלק את התלמידים לקבוצות למשימת מיון הכרטיסים לפני המעבר לשאלות הכתובות
- יש להדגיש את המסר המשותף בסוף - שלמרות המחלוקות, נשארה אחדות משפחתית/עממית

דף תרגול: שלושה אחים, שלוש דרכים – זרמים ביהדות במאה ה-19

דף התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

במאה ה-19, עם קבלת זכויות אזרח (אמנציפציה) והשכלה כללית, התמודדו יהודים בגרמניה ובהונגריה עם השאלה איך לחיות כיהודים בעולם המודרני. התשובות השונות יצרו זרמים שונים ביהדות.

בנק מילים: חדש אסור מן התורה | דרך ארץ | המבורג

1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. היכן נחנך בית הכנסת הרפורמי 'היכל'?

א) בפרשבורג ב) בהמבורג ג) בפרנקפורט

2. מה הייתה עמדת החתם סופר כלפי שינויים במנהגי ישראל?

א) יש לשנות הכול ב) שינויים קטנים מותרים

ג) אין לשנות דבר - 'חדש אסור מן התורה'

3. איך נקראה שיטתו של הרב הירש?

א) חכמת ישראל ב) תורה עם דרך ארץ ג) תורה ועבודה

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	כל היהודים שנחשפו להשכלה עזבו את היהדות	☐	☐
2	הרפורמה השמיטה מן התפילה בקשות על שיבת ציון	☐	☐
3	החתם סופר תמך בשינויים בבית הכנסת	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. בית הכנסת הרפורמי 'היכל' נחנך ב _____ בשנת 1818

2. החתם סופר אמר שהביטוי '_____' אוסר לשנות ממנהגי ישראל

3. שיטתו של הרב הירש נקראת 'תורה עם _____'

4 חלק ד' – התאמה - זרמים ומאפיינים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. רפורמה	___	**א.** מחקר היסטורי של ההלכה
2. אורתודוקסיה	___	**ב.** תורה עם דרך ארץ
3. ניאו-אורתודוקסיה	___	**ג.** השמטת תפילות על שיבת ציון
4. הזרם ההיסטורי-פוזיטיבי	___	**ד.** חדש אסור מן התורה

5 חלק ה' – שאלות פתוחות

ענו בקצרה.

1. ציינו שני שינויים שערכה הרפורמה והסבירו את מטרתם

2. הסבירו מדוע התנגד החתם סופר לאמנציפציה ולהשכלה

6 חלק ו' – משימת חשיבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הציגו את עמדת הרפורמה ואת עמדת הניאו-אורתודוקסיה ביחס לאתגרי האמנציפציה וההשכלה, והסבירו הבדל אחד ביניהן

כרטיס יציאה

מי היה מנהיג הניאו-אורתודוקסיה ומה הייתה סיסמתו?

מה היה אחד החששות של החתם סופר מן האמנציפציה?

איך הרגשתי בשיעור? 😀 🙂 😐 ☹️